

EFECTELE GLOBALIZĂRII PIEȚEI DE TELECOMUNICAȚII

Autori: Lucia GUJUMAN, conf. dr., Lilia ROȘIORU, st.gr. IMTC-082

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În prezentul articol sunt analizate efectele globalizării pieței de telecomunicații. Pentru aceasta sunt identificați principalii factori determinanți, formele, consecințele și cele mai evidente efecte ale procesului de globalizare al pieței de telecomunicații. Dat fiind faptul că globalizarea nu poate fi întreruptă, soluția este de a găsi un echilibru între avantajele și dezavantajele globalizării.

Cuvinte cheie: Globalizare, telecomunicații, servicii, politică, operatori, investiții, alianță, concurență, efecte.

Globalizarea este procesul în care, în condițiile contemporane, relațiile de putere și de comunicații sunt întinse pe tot globul, ceea ce duce la comprimări de timp și spațiu și o revedere de raporturi a relațiilor sociale. Abordările curente mai definesc globalizarea în primul rând în ceea ce privește densitatea rețelei de legături crescînde între națiuni.

Globalizarea rețelelor de telecomunicații, care inițial a început în unele dintre țările în care sectorul telecomunicațiilor a fost liberalizat, pune presiune concurențială asupra tuturor operatorilor, chiar și cei care nu au nici o intenție de a obține profituri de pe piețele internaționale. Globalizarea poate fi văzută ca o modalitate ca operatorii să se adapteze la aceasta prin creșterea concurenței pe piețele interne și internaționale.

Industria de telecomunicații de pe piețele emergente a fost transformată dintr-o proprietate de stat în companii naționale cu capital privat sau mixt, corporații multinationale (CMN). Totuși primul venit CMN a cules profituri mai mari decât CMN ulterior. Prima CMN a avut avantajul de a cumpăra întreprinderi de stat în exercițiu, care beneficiază de privilegiul de monopol, a face investiții preventiv, care beneficiază de conexiuni politice, și adoptarea de politici de desurajare pentru a reduce concurența. CMN târzii sunt expuse nu numai în fața guvernelor, dar, de asemenea, la riscuri mai mari de reglementare și competitive.

Factorii care determină globalizarea pieței de telecomunicații sunt:

1. Globalizarea firmelor mari. Un număr tot mai mare de firme își extind activitățile de afaceri în afara hotarelor naționale (de exemplu, sectoarele financiar-bancar, de producție, de transport etc.), iar rețelele de comunicații sunt esențiale pentru gestionarea acestor firme active într-un număr mare de țări;

2. Mediul schimbător în piețele interne:

- reducerea profitului. Profitul pentru serviciile de telecomunicații de bază este în scădere, ceea ce indică faptul că piața se maturizează și oferă un profit relativ mic în comparație cu perioadele precedente;

- interdicții de desfășurare a activității pentru anumite zone de afaceri;

3. Pregătirea pentru posibilă concurență în țara de origine. Unii operatori utilizează piețele străine pentru a se pregăti de intrarea noilor concurenți în țara de origine, astfel aceștia pot obține competențe noi, gestionarea și funcționarea devenind în acest mod mai sigure;

4. Economii de scară. Operatorii pot beneficia de economii de operare la nivel global;

5. Mediul internațional schimbător:

- creșterea oportunităților de investiții străine. Liberalizarea în piețele interne în unele țări a dus la creșterea oportunităților de investiții pentru operatorii altor țări;

- liberalizarea și concurența în serviciile de telecomunicații internaționale. Permite revînzării și utilizarea în comun a circuitelor de telecomunicații internaționale închiriate au declanșat concurența între marii operatori;

6. Posibilitățile tehnologice crescînde.

În ultimul deceniu sectorul telecomunicațiilor a fost influențat de confluența și interdependența a două revoluții:

1. schimbările tehnologice;
2. schimbarea fără precedent în aranjamentele instituționale și de reglementare în cadrul sectorului, care rezultă din procesul de privatizare a companiilor cu capital de stat și dereglementarea pe scară largă a sectorului.

Formele principale ale globalizării în telecomunicații sunt:

1. Noi opțiuni în furnizarea de servicii de telecomunicații internaționale existente. Operatorii au dezvoltat și dezvoltă o serie de noi servicii în timp ce crește aria de acoperire. Totodată, vechile servicii pot fi prestate în noi moduri, ceea ce duce la scăderea prețurilor serviciilor pentru clienți;
2. Investițiile străine directe. Investițiile străine directe sunt în creștere în ceea ce privește atât numărul, cât și mărimea acestora. Investițiile străine directe iau forme diferite: achiziție de acțiuni ale operatorilor; înființarea de societăți cu participațiune multiplă; obținerea de franciză pentru operarea de servicii de telecomunicații; fuziuni și achiziții de alți furnizori de servicii de comunicații îmbunătățite, alții decât operatorii de telecomunicații.

Investițiile directe au un avantaj pentru operatori, deoarece ele se realizează într-un timp relativ scurt și sunt un mijloc de a intra rapid pe piața de telecomunicații. Operatorii străini tind să investească mai mult în țările în care nivelul de liberalizare este ridicat. Multe dintre investițiile operatorilor sunt derivate din legăturile tradiționale dintre aceste țări. Pentru acele țări care primesc investițiile (țările gazdă), nivelul proprietății străine al operatorilor trebuie să fie luat în considerare în raport cu scopul de liberalizare a pieței și a intereselor naționale în domeniul telecomunicațiilor pentru a nu se crea probleme de politică de telecomunicații din cauza politicii diferite a operatorului străin. Deși, în teorie, ar trebui să existe o politică pentru investițiile de intrare, și alta pentru investițiile de ieșire, cele mai multe țări membre dispun de norme numai pentru investițiile primite. Acele țări care primesc investiții din străinătate tind să fie preocupate pentru următoarele motive: securitatea națională, cercetare și dezvoltare. Factori pozitivi pentru țările investitoare includ în special interesul comercial. Factori pozitivi pentru țările în care se investește sunt: accesul la capital, oferta crescândă pentru utilizatori, inovații în management.

Liberalizarea pieței și proprietatea străină sunt aspecte dependente. În unele țări, investitorii străini pot investi în crearea bazei de telecomunicații, obținând astfel autoritate semnificativă. În altele, proprietatea străinilor este limitată la intrarea pe piață, fără acces la operatorul de monopol. În alte țări, cetățenii străini pot achiziționa acțiuni ale operatorului monopol, iar intrarea pe piața de telecomunicații sub alte forme este interzisă. În restul țărilor, operatorii sunt deținuți integral de stat și se bucură de statutul de monopol.

3. Servicii extinse furnizate de alianțe între operatori. Companiile în care lipseau competențe necesare s-au încadrat în fuziuni, achiziții și parteneriate cu alte companii pentru a dobândi cunoștințe esențiale tehnologice și a pătrunde pe noi piețe. În timpul anilor 1990, companiile de telecomunicații au fost achizitori majori ai altor companii și parteneri de interes pentru alianțe.

Primele acorduri privesc contracte de administrare a proprietăților în comun. În cadrul acestui sistem, operatorii străini pot construi și menține sistemele internaționale de rețea corporativă numai cu sprijinul operatorilor țării de origine a clienților.

Acordurile privind contractele de administrare a proprietăților în comun au evoluat, pentru a constitui o formă mai organizată de alianță între operatori, așa-numita "one-stop-shopping". Un operator care devine "one-stop-shop" ia toate acțiunile necesare pentru sistemele de rețea pe numele unei firme-client. În timp ce acordurile privind contractele de administrare a proprietăților în comun sunt un acord bilateral pentru clienții din țările în cauză, operatorii dați sunt mai puțin preocupați de naționalitățile clienților. Exemple de astfel de acțiuni includ furnizarea de canale de comunicare asupra teritoriilor diferitor operatori, monitorizarea și interconectarea acestora, oferirea unui proiect de lege care include toate serviciile oferite de alți operatori și de întreținere a întregii rețele. În acest fel, firmele ar putea evita problemele complicate care decurg din diferitele reglementări și standarde ale operatorilor de telecomunicații în diferite țări.

Externalizarea serviciilor a devenit o opțiune mult mai strategică pentru operatori atunci când ineficiența procedurilor anterioare în managementul rețelei a devenit evidentă. Conceptul de “outsourcing” include diferite niveluri de implicare a utilizatorilor rețelelor, de la un management simplu de comunicații de date la manipularea întregii rețele de informații, inclusiv planificarea, construirea și exploatarea rețelelor, precum și prelucrarea informațiilor.

Indiferent de proprietate, mulți operatori par să simtă nevoia de alianțe cu alți operatori, în scopul de a asigura acoperirea geografică extinsă. Există o variație mare între aceste alianțe în ceea ce privește obiectivele și nivelul de implicare al operatorilor. Alianțele determină creșterea implicării operatorilor în valoarea internațională adăugată serviciilor de rețea, acționând ca integratori de voce și de date. În cazul în care un număr mare de operatori formează o alianță, pe piețele internaționale pot apărea exemple de politici anti-concurențiale.

În procesul globalizării, telecomunicațiile au o funcție duală, și anume:

1. Globalizarea sectorului de telecomunicații;
2. Rețelele de telecomunicații sunt o condiție importantă a globalizării altor domenii.

Rolul operatorului în domeniul serviciilor internaționale a fost de a interconecta rețelele naționale din diferite țări. În cadrul acestui sistem, fiecare operator a fost considerat a reprezenta interesul fiecărei țări și nu a împărtășit clienții săi cu alți operatori. Nu a fost o concurență propriu-zisă între operatori în domeniul telecomunicațiilor internaționale, deși un anumit nivel de concurență există în unele cazuri, cum ar fi pentru traficul de tranzit. În prezent noile servicii sunt disponibile pentru clienții din afara țării de origine. Aceste servicii depășesc simpla interconectare a rețelelor interne între două țări diferite. Astfel activitățile globale ale operatorilor sunt văzute în două dimensiuni: una în care puterea operatorului se extinde în alte țări, și a doua dimensiune, în care operatorii sunt potențiali concurenți cu alți operatori. La prima dimensiune se referă globalizarea vizibilă - investiții în sectorul telecomunicațiilor în străinătate, furnizarea de servicii în străinătate și alianțe corporative. A doua dimensiune, deși nu întotdeauna vizibilă, este creată de penetrarea efectelor globalizării în piețele interne. Multitudinea operatorilor, de fapt, concurează cu fiecare alți operatori pentru clienții lor cu următoarele instrumente: nivelul de liberalizare, prețul redus, calitatea serviciilor, locațiile geografice, etc.

Se ilustrează următoarele modificări în telecomunicațiile internaționale, care au implicații politice semnificative: naționalitatea operatorului nu contează pentru client; naționalitatea clientului nu contează pentru operator; operatorii sunt atât clienții, cât și concurenții cu alți operatori. Ceea ce contează pentru clienți este calitatea serviciilor și costurile. În cazul în care un prestator de servicii îndeplinește cerințele clientului, naționalitatea sa nu va mai conta pentru client. Aceasta este logica economică. Pe de altă parte, politicile naționale de telecomunicații sunt în concordanță cu utilizatorii, deoarece acestea sunt formulate inițial pentru bunăstarea națională. Aceasta este logica politică. O posibilă contradicție între cele două sisteme de logică este în curs de dezvoltare în sfera de telecomunicații globale.

Una dintre dificultățile globalizării rezidă în faptul că aceasta nu poate fi rezolvată într-un cadru de interese străine versus interese naționale. Utilizatorii de servicii de telecomunicații în toate țările pot avea beneficii (sau pierde) din activitățile în curs de globalizare ale operatorilor străini. Implicații internaționale ar trebui să fie luate în considerare în dezvoltarea politicii naționale de telecomunicații.

De asemenea, există o discrepanță în creștere între beneficiarii politicii de telecomunicații naționale și ale beneficiarilor de servicii de telecomunicații. În trecut, atât politica de telecomunicații și servicii au fost adresate utilizatorilor naționali. Acest lucru este valabil în continuare pentru politică, dar serviciile sunt extinse pentru a include atât utilizatorii naționali, cât și străini pe piețele naționale și străine. Opțiunile de politică disponibile pentru un set de reguli noi pentru telecomunicațiile interne și internaționale includ permiterea liberei concurențe în toate piețele de telecomunicații bazată pe reguli transparente, sau menținerea operatorilor sub controlul exclusiv al guvernului. În realitate, normele privind transparența sunt insuficiente într-o piață care a fost până de curând în mod legitim condusă de către un prestator de servicii monopol. A doua

opțiune este în mod evident nedorită, deoarece guvernele ar trebui să mențină beneficiile concurenței în toate țările. O opțiune realistă se referă la faptul că normele privind transparența ar trebui să fie completate de un set de norme care să asigure faptul că noua piață competitivă este o piață echitabilă.

Operatorii care nu au piețe naționale mari trebuie să ia inițiativa sau sunt forțați de evenimente - mai devreme sau mai târziu, să fie în concurență cu operatorii mari bazați pe piețele străine mari. În general, alianțele internaționale existente de telecomunicații au fost create de unii dintre cele mai mari prestatori de servicii de telecomunicații din lume și au expus o preferință pentru relațiile cu ceilalți de aceeași natură. Alianțe internaționale actuale de prestatori de servicii de telecomunicații poate fi privită ca o încercare de a înlocui clubul fostului monopol de transportatorilor naționali, cu un cartel de alianțe formate din amestecuri de transportatorilor fostului monopol și cel mai mari noi intrați. Existența unor alianțe multiple între firmele mai mici ar putea fi capabil să joace o entitate mare împotriva altora pentru a găsi cei mai buni parteneri, deoarece altfel investițiile necesare sunt destul de mari. Așa cum alte țări liberalizează diferite părți ale sectorului lor de telecomunicații, există numeroase oportunități pentru parteneriate internaționale și consorții cu partenerii locali și cei care încearcă să intre pe aceste piețe. În timp ce firmele pot achiziționa resursele și cunoștințele într-o serie de moduri, există avantaje semnificative care se acumulează la cei cu experiență.

Consecințele sociale ale globalizării includ restructurarea relațiilor și condițiilor de angajare, precum și concurența internațională de capital pe baza forței de muncă mai ieftină, promovarea de consum și stiluri de viață individualiste, transformarea structurilor sociale, culturale și politice.

În concluzie, globalizarea serviciilor de telecomunicații prezintă o serie de avantaje, așa ca: creșterea economică, în special prin investiții și fluxuri de capital; stimulente competitive pentru operatorii existenți; idei inovatoare și obiceiurile noi în management; acces la piețele dezvoltate; piață echitabilă; creșterea concurenței, care poate îmbunătăți calitatea și diversitatea serviciilor; creșterea oportunităților economice pentru consumatori și producători; generarea locurilor de muncă; creșterea eficienței pe piețele naționale; răspândirea de know-how tehnic, culturii, educației; efecte juridice și etice etc. Globalizarea a aruncat, de asemenea, provocări variate, cum ar fi inegalitatea între și în cadrul diferitelor națiuni. Un alt aspect negativ al globalizării, a fost faptul că majoritatea țărilor din lumea a treia au stat departe de acest proces. Ritmul de globalizare nu a început uniform și concomitent. Un alt dezavantaj este amestecul de lungă durată de valori economice și culturale, care pot crea probleme politice sau sociale. Viitorul globalizării telecomunicațiilor va pune în evidență găsirea unui echilibru între avantaje și dezavantaje. Găsirea acestui echilibru va necesita unele sacrificii politice în toate țările participante. Scopul este de a extinde soluția multilaterală în cadrul căreia toate țările merg înainte împreună și în care toți beneficiem.

Bibliografie

1. Organisation for economic co-operation and development, *“the changing role of telecommunications in the economy: globalisation and its impact on national telecommunication policy”*, Paris 1995;
2. Ravi Ramamurti - professor of General Management, *“Risks and rewards in the globalization of telecommunications in emerging economies”*, USA;
3. Arjun Kulkarni, *“Positive Effects of Globalization”*, 2011.